

Posudek na monografii – habilitační práci PhDr.A.Kaplana, Ph.D., MBA „Pohybová neúspěšnost u žáků mladšího školního věku“.

Problematika pohybových aktivit u dětí mladšího školního věku a dětí obecně, je zásadní pro jejich vztah k pohybu nejen v dětství, ale hlavně v dospělosti Víme, že tento vztah se zásadně formuje ve dvou obdobích. První je ve věku 1-3 roky, druhé období pak ve věku 6-7 let.

Většina prací zabývajících se touto problematikou, se věnuje jedincům, kteří mají minimálně dobré nebo výborné předpoklady pro pohybové aktivity. Tito pak většinou končí ve sportovních oddílech a s větším nebo menším úspěchem provozují závodní sport. Jedincům, kteří mají aktuální pohybové předpoklady snížené, už se věnuje jen velmi málo pozornosti, o čemž svědčí i frekvence publikací s touto problematikou. Proto považuji práci za vysoce aktuální a potřebnou.

K plusu posuzovaného rozsáhlého spisu patří zdařilá kombinace kvalitní teoretické rešerše s vlastní experimentální prací na souborech regionálně homogenních. V obou těchto oblastech prokázal autor svoji vysokou erudici a schopnost analytického myšlení a samostatné vědecké práce. K přednosti habilitačního spisu patří i snaha po komplexním uchopení problému. Za zásadní považuji spolupráci autora s bohužel již zesnulým prof.Z.Matějčkem. Dr.Kaplan neřeší ve své práci jen konkrétní pohybovou výkonnost, ale snaží se charakterizovat pohybově neúspěšného žáka jako osobnost, která má pouze sníženou aktuální motorickou výkonnost. Řeší i otázku vztahu těchto jedinců k pohybovým aktivitám i vliv okolí na tyto jedince, přednostně rodičů i školy.

Za přínosný považuji rovněž historický exkurz do dané problematiky, což jasně dokazuje, že tento problém je znám minimálně sto let, ale prakticky byl řešen jen okrajově, možno konstatovat, že prakticky nebyl řešen. Prvním uceleným úspěšným pokusem o zpracování této problematiky z pohledu Kinatropologie byla dizertace autora v konci z devadesátých let minulého století. Škoda, že ve slibně se rozvíjejících aktivitách v této oblasti, dr.A Kaplan nepokračoval a vrací se k tomuto vysoce aktuálnímu tématu až v současnosti.

Struktura práce je logická a plně odpovídá nárokům kladeným na spisy tohoto druhu.

Poněkud nezvykle nejsou zařazeny vědecké otázky a hypotézy za cíle práce, ale to je jen formální záležitost a nesnižuje to kvalitu celého habilitačního spisu.

Cíle by jistě bylo možné snáze zformulovat, kdyby alespoň literární rešerše byla zakončena shrnutím, kde by byl patrný názor habilitanta i základní zdroje, ze kterých vychází. I tak se domnívám, vědecké otázky i hypotézy byly stanoveny dobře a tudíž umožňují realizaci experimentální části práce.

Při stanovování hypotéz pouze H3 řeší vliv genetických předpokladů na aktuální motorickou nebo pohybovou výkonnost. Postrádám jasnější popis vztahu genetický předpoklad – absolvovaná pohybová zátěž – motorická výkonnost, motorický výkon, případně aktuálně realizované pohybové aktivity.

Výzkumné metody byly zvoleny dobře a mohou poskytnout základní informace pro potvrzení nebo vyvrácení vědeckých otázek a hypotéz. V diskusi se bude třeba vyjádřit k relevantnosti získaných dat, k chybám stanovení jednotlivých sledovaných proměnných, což může zásadně ovlivňovat interpretaci získaných dat. Rovněž tak se zde nabízí otázka, jaký vliv měla kvalita – znalosti rodičů i učitelů o pohybové gramotnosti na aktuální stav dítěte, na jeho aktuální pohybový režim a na jeho současnou motorickou výkonnost. Samozřejmě předpokládám, že pohybově neúspěšné děti byly vesměs bez zásadních neurologických poruch.

Zvolené soubory, byť jsou regionálně homogenní, umožňují definovat závěry a odpovědi na položené otázky a hypotézy. Na tomto místě je třeba připomenout, že studie je vlastně dlouhodobým šetřením, kde právě ona longitudinálnost, umožnila autorovi zásadní vhled do problematiky studie a významně zvyšuje kvalitu studie.

Výsledky jsou prezentovány srozumitelnou formou a umožňují čtenáři celkem jednoduchou orientaci v posuzovaném textu. Zvolené metody zpracování dat jsou adekvátně vybrány a umožňují dobrou následnou interpretaci.

Rozsáhlá diskuse do hloubky rozebírá získaná data, konfrontuje je s dostupnou literaturou a umožňuje zformulovat rozumné závěry. Na druhou stranu není v závěrech explicitně uveden jednoznačný význam pro rozvoj oboru i pro praxi, kde zvládnutí, tj. zapojení této minoritní populace dětí do běžného dětského soutěživého života, by mělo být zásadním přínosem studií tohoto typu.

Po formální stránce je práce zpracována velmi dobře, obsahuje jen velmi malé množství chyb, které nesnižují celkovou kvalitu práce. V tabulkách 52 a 53 postrádám jednotky u BMI a současně i alespoň zmínku o relevantnosti tohoto parametru při hodnocení tělesného složení dětské populace. Setkal se autor s růstovými grafy BMI?

Za velmi pozitivní aktivity autora považuji jeho zapojení do grantových projektů i výzkumných záměrů řešených na fakultě, kde jeho data významným způsobem zvýšila kvalitu řešení těchto projektů. Samozřejmá je jeho snaha prezentovat výsledky jak na konferencích tak i časopisecky.

Rozsah práce jak hlavního textu, tak literatury i příloh je extrémní a „ztěžuje“ recenzentovu činnost. Na druhou stranu vzhledem k tomu, že text vychází jako monografie, není tento rozsah na škodu, protože přináší podstatné a ucelené poznatky v jednom spise.

Případné dotazy, na které je vhodné reagovat v rámci obhajoby habilitační práce, jsou uvedeny v textu.

Závěr: Na základě výše uvedeného se domnívám, že PhDr.A.Kaplan, Ph.D., MBA prokázal svým textem dostatečnou odbornou erudici, která vyústila v kvalitní monografii. Tato pak zásadním způsobem přispívá k rozvoji vědního oboru Kinatropologie. Práci doporučuji k obhajobě a v případě úspěšné obhajoby doporučuji VR FTVS UK přiznat Dr.A.Kaplanovi vědecko-pedagogický titul docent v oboru Kinatropologie.

V Praze 9.9.2019

prof.ing.V.Bunc, CSc